

lenta debebat nō vocauit eū neq; ē cōsiliatus sed misertus. **Quādo** autē cōtra cōseruū ingratus ē effectus: tūc dicit: **Serue neq; et hoc ē qd dō:** Nōne ergo oportuit tūc.

REMI. Et sciendū q; seruus ille nullū rīsum legē dō dedit: in quo dēmonstrat q; in die iudicij q; statim post hāc vitā omne argumentū excusatiōis cessabit.

CHRY. Quia vero bñficio nō ē fact' melior: relinquitur ut pena corrigat. vñ sequit'. Et iratus dñs eius tradidit eū toroib' quo adu'sq; redderet vniuersū debitum. Nō autē simplr dicit: Tradidit eū: s; iratus: qd non posuit qñ iussit eū vēdi. nō enīz hoc erat ire: s; magis amoris ad correptionē: nūc autē hoc finis est supplicij et pene.

REMI. Tūc enīz dō de' irasci qñ aduersus peccatores vindicat. Toros res autē dicunt dēmones: q; semp ad hoc parati sūt vt p'ditas aīas suscipiāt: et in pena eterne dānatiōis eas torqueat. Nunqd autē postq; aliq; dēmonis fuerit in eternā dānatiōē poterit inuenire spatium corrigendi: aut adu's ereudi. Nō: s; Quousq; ponit p in finitū: et ē sensus: semp soluet: s; nunq; p'soluet: et semp peccat.

CHRY. Per hoc qd ostēdit q; p'mu. i. eterna: lter punitur neq; reddet aliq; quā aut irruocabilia sint charismata: et dōi vocatiōes: tñ tāu valuit malicia vt et hāc legē soluere videat. **AVG.** de ver. do. Dicit enīz deus: Dimitte et dimitte vobis. s; ego p'io: dimitte dōi mittere vel postea. nam si nō dimiseris: reuocabo te. et quicqd tibi dūmiseris: replicabo tibi. nō enīz fallit aut fallit ch'ist' q; subiecit dicens: Sic et pater me' celestis faciet vobis. si nō remiseritis vnusq; fratri suo de cordibus vestris. Melt' ē enīz vt clames ore et dimittas in corde: q; sis blāsus ore et crudelis in corde. Jō enim dñs subdit: De cordib' vestris. vt si p charitatē imponitis discipulū: de corde lenitas nō recedat. Quid enīz taz p'iaz q; medicus ferēs ferramētū: sicut in vulnus vt hō curet: q; si vulnus palpat hō p'ditur.

HIE. Jō et dñs addidit: De cordib' vestris: vt oēm simulationē fide pacis auerteret. Precipit q; dñs petro: sub cōparatione regis dñi et seruī q; debitor. x. miliū talētoz a dño rogās veniā impetrauerat: vt ipse quoq; dimittat cōseruū suis minora peccantibus.

ORIG. Vult etiā docere faciles nos ēē ad indulgēdū eis q; nō curant nobis: maxie si satisfaciunt et deprecant sibi veniā dari. **RABA.** Allegorice autē seruus hic q; dōcē milia talentoz debuit iudaicus ē pplē decalogo legis astrictus: cui dñs sepi' dūmiserit debita qñ in angustiis cōstituti illi' misericordia deprecabant. s; lēberati oēs debitoz: atrociter repetebat et a gētili populo: quasi sibi obnoxio: circūfōnes et cerimonias legis expectant. sed et pphetas et aplos crudeliter trucidat. vñ tradidit eos dñs in manus romanoz vel malignoz spīrituū q; eternis cruciatibus eos puniret.

CA. XIX.

Et factum est cum consummasset iesus sermones istos migravit a galilea: et vēit in fines iudee trans iordanem: et secute sunt eum turbe multe: et curauit eos ibi. Et accesserunt ad eum pharisei tentantes eū et dicentes: Si licet hominī dimittere vxorem suam quacūq; ex causa: Qui respondens ait eis: Nō legistis quia qui fecit hominē ab initio: masculum et feminā fecit eos: Et dixit: Propt' hoc dimittet homo patrem et matrem: et adhaerebit vxori suae: et erunt duo in carne vna. Itaq; iam non sunt duo sed vna caro. Quod ergo deus coniunxit homo non separet. Dicunt illi: Quid ergo moyses mandauit dari libellum repudiij et dimittere? Ait illis: Quoniam moyses ad duritiā cordis vestri permisit vobis dimittere vxores vestras: ab initio autē nō fuit sic.

CHRY. in ho. Dñs prius iudeā reliquēs p'p' illorūz emulatiōez: nūc ibidē iaz imorāt q; passio in p'imo futura erat: nō tñ ad iudeā interim ascēdit s; in terminos iudee. vñ dō: Et factū ē cū consū. Iesus scr. istos. migra. a galilea. **RABA.** Dñs q; incipit narrare q; in iudea fecit: docuit: siue passus ē. et primo quidē trās iordanē ad orientē: deinde etiā cis iordanē qñ venit hierico et betphage et hierusalē. vñ seqt'. Et ve. in fines iudee trās iordanē.

CHRY. sup. mar. Quasi iust' dñs oīz q; sic diligit alios seruos: vt alios nō cōtēnat. **REMI.** Sciendū ē autē q; oīs illa israhelitarū puincia gñaliter iudea dicebat: ad cōparationē aliarū gentiū. Ucrūtū meridiana ei' plaga in qua habitabat tribus iuda: et tribus beniamin spāliter dicebat iudea ad distinctionē aliarū regionū q; in ipsa puincia cōtinebant. Isamaria: galilea: et decapolis: et relique alie. Sequit'. Et secute sūt eū turbe multe.

CHRY. sup. matth. Perducebat eū qñ paruuli filij patrem p'egre longe p'sciscēntē. Ipse autē tanq; p'at' p'sciscens: pignora charitatis filijs reliq; remedia sanitatū. vñ dicit: Et curauit eos. **CHRYSO.** in homi. Considerandum etiā q; neq; doctrine verborum continue dñs insistit: nec si signorum operationē: s; nūc quidem hoc: nūc autē illud facit: vt a signis credibilis appareret i his q; dicebat. Ex sermonū autē doctrina vtilitas q; erat in signis ostēdet.

ORI. Sanabat autē dñs turbas trās iordanē vbi baptisim' dabat. Vere enīz oēs a spīritualib' infirmitatibus saluant etiā baptisimo. et multi qd sequunt ch'istū sicut turbe: tñ non surgētes vt mattheus q; surgēs secutus est dñm. **RAB.** Curat etiā galileos in iudea finib' vt peccata gētiū et ea veniā q; iudee pabat admittēt.

CHRY. in ho. Curabat siquē ch'ist' hoīes: et illis bñfaciens et p eos multis alijs. Horū enīz sanatio alijs erat occasio dīuine cognitiōis: s; nō phariseis q; ex signis diuiores fiebat. vñ sequit'. Et accessit ad eū pharisei tēntantes eū et dicētes: Si licet hominī dimittere vxorē suā quacūq; ex causa: Hic ut qñ comuto eū teneat syllogismo: et quodcūq; rīdeat pateat captiōi. Si dixerit dimitte dā vxorē quālibet ex causa: et dūcedam aliā: pudicitie p'dicatori sibi videt dicere cōtraria. Sinaut rīderit: nō oēm ob cām debere dimitti qñ sacrilegij reus tenebit: et aduersus doctrinam moysi et dei facere.

CHRY. in ho. Inuere autē ex modo etiā interrogatiōis maliciā. dñs enim sup'za de lege hac disputauerat: ipsi autē qñ tam nullo dōo interrogati. opīnates q; oblitus esset eoz q; dixerat. **CHRY.** sup. mar. Sic autē si videas hoīem assidue amicitias medi corū colentē: intelligi q; infirm' ē: sic et cū videas virū siue mulierē de dimittēdis vxorib' aut viris interrogātes: cognosce q; vir ille lasciu' ē: mulier illa meretrix ē. nā i mōio castitas delectat: libido autē qñ vinclo piūgij alligata torquet. Sciebāt autē qñ nullā cām idoneam habebat circa dimittēdas vxores: p'ter solā turpitudinē: et alias at q; alias sibi iūgebāt. Timuerūt autē interrogare ex qbus cāis: ne seipfos infra agustias certarū cārū astrigerēt. s; interrogauerūt si ex oībus causis licet: sciētes q; modū nescit: nec infra terminos vnus cōiūgij caput libido: sed quātomagis exerceat: magis accendit.

ORI. Tēto autē dñs: nullus discipuloz ei' q; positus ē ad docendum grauit' ferat: si tētatus fuerit a quibuscūq; tñ et tentatori bus rīdet dogmata pietatis. **HIE.** Sic autē responsio nē tēperat: vt disciplinā transeat scripturā sanctāz adducens in testimoniū et nālem legē: primāq; dei sniam: scōo opponēs. vñ sequit'. Qui respondēs ait eis: Non legi. q; q; fecit ab initio masculū et feminā fecit eos: Hoc in exordio genesis scriptū ē. Dicēdo autē masculū et feminā: ostendit scōa vitanda piūgia. nō enīz ait: Masculū et feminā qd ex priozū repudio q'rebatur: sed Masculū et feminā: vt vnus cōiūgij cōfōrtia nectere. **RABA.** Salubri autē cōsilio dei factū ē vt sui cōp'ozis positōne vir amplecteret in femina: nec a se putaret esse diuersū: quod de se

eo cognosceret fabricatū. **CHRY.** sup matth. Si ergo ex hoc deus marē et femina ex vno creauit ut sint vnu: quare ergo et de cetero vir et mulier non ex vno vtero nascuntur: sic volentia quedā: quod de masculū quidem creauit et femina: propter necessitatē filiorū generandorū: tūc semper fuit castitatis amator: et continētie auctor. **Idē** illū typū non seruauit in oibus: ut siquidem vult homo nubere. **fm** primaz dispositionē creatiōis humane itelligat quod ē vir et vxor. Si autē noluerit nubere: non habebit necessitatē nubendi propter coniunctionē natiuitatis: ne forte videat per suam continentia in alterū pderē: qui nolebat eē continēs: sicut dñs post coniunctū matrimonium iubet: ne alter altero nolēte se separet. **CHRY.** in homi. Non solū autē ex modo creationis: sed etiā ex modo legislationis mōstrauit: quā vnu oportet vni coniūgi: et nunq̄ rescindi. vñ sequitur: Et dixit: propter hoc relinquet homo patrē et matrē et adherēbit vxori suē. **HIE.** Similiter ait: vxor iū non vxoribus. Et exp̄sse subdit: Erūt duo in carne vna. Prius enī ē nuptiarū ex duobus vna carnē. s. plis fieri. **GLO.** Vel i carne vna. s. in carnali copula. **CHRY.** sup mat. Si q̄ ex viro ē vxor: et ex vna carne sūt ambo reliquet homo patrē suū et matrē: maior nūc charitas debet esse inter fratres et sorores: quia bi quidē ex eisdē parētibus ex cūnt: illi autē ex diuersis. Sed hoc magnū ē nūmis: quia fortior ē dei p̄stitutiō q̄ virtus nature. Non enim p̄cepta dei nature subiecta sūt: s. natura dei p̄ceptis obtemperat. De inde fratres ex vno nascūtur ut diuersas vias petāt: vir autē et vxor ex diuersis nascuntur: ut in vnu cōueniāt. **Idē** et etiā nature dei ordinationē loquitur. Quod enim ē in arborib⁹ humoz: hoc ē in hominib⁹ amor. humoz autē de radicibus ascēdit in herbā: et sursum trāsmittitur in semen. Ideo parētes quidē diligūt: sed nō sic diligunt a filiis: homo enīz nō ad parētes: sed ad procreādos filios trāsmittit affectū. Et hoc ē qd dicit: Propter hoc relinquet homo patrē et matrē et adherēbit vxori suē. **CHRY.** i ho. Uide etiā sapiam doctoris. Interrogat. n. si licet: nō p̄fessum dixit. Nō licet: ut nō turbaret: s. p̄p̄bationē hoc constituit. Deus enim a principio masculū et femina fecit et simpliciter eos coniūxit: sed matrē iussit dimittere et patrē: et nō simpliciter vtrū mulier dixit aduenire: s. coniūgi: ex ipso mō locutiōis indiuisibilitatē ostēdens. **Sz** et maiorē copulā adiunxit cū dixit: Et erunt duo in carne vna. **AVG.** ix. sup gene. ad lit. Hec tñ vba cū p̄mi hois fuisse scriptura testat: dñs tñ h deū h dixisse declarat ut hic itelligeremus propter extasim q̄ precesserat in adam hoc diuinitus tanq̄ p̄phetam dicere potuisse. **REMI.** Mysteriū enīz hoc ēē apls dīc in xpo et ecclesia: dñs enī iesus christus quasi patrē deseruit: cū de celis ad terrā descendit: et matrē deseruit. i. synagogā propter infidelitatē: et adherēbit vxori suē sacte. s. ecclesie: et sūt duo in carne vna. i. christus et ecclesia in vno corpore. **CHRY.** in ho. Postq̄ vero veteris legis et verba et facta induxit cū potestate: itaq̄ et ipse interpretat et legē inducit dīcēs: Itaq̄ itaq̄ nō sūt duo: s. vna caro. Sicut enim q̄ spiritaliter se diligunt: vna aīa esse dicunt: dicēte scriptura: Omniū credētūz erat cor vnu et aīa vna. sic vir et vxor: q̄ carnaliter se diligūt: vna caro eē dicunt. Quēadmodū igit carnē includere est forididū: ita et mulierē diuidere ē iniquū. **AVG.** xiiij. de ciuita. dei. Vnu etiā dicunt vel propter coniunctionē: vel propter originēz feminē: q̄ de masculū latere creata est. **CHRY.** in ho. Alterius autē et deus induxit dīcēs: Quod ergo deus cōiunxit hō non separet. demonstrās q̄ et propter naturā et propter legē ē vxorē dimittere. propter naturā quidē: quia vna caro diuidit. propter legē autē quā deo copulāte et iubere nō diuidi vxorē dimittit. **HIE.** Deus enim coniunxit vna faciēdo carnē viri et femine. hāc ḡ homo nō pot separare: s. solus de⁹. hō separat q̄ propter desiderii se eūde vxoris prima dimittit. De⁹ separat q̄ et coniunxit: q̄ ex consensu propter seruitutē dei sic habemus vxores

quasi non habētes. **AVG.** contra faustū. Ecce iudei et libris moysi p̄uincunt nō esse vxorē dimitte dā: q̄ fm voluntatē legis moysi arbitrabant se facere: cū dimittere. Simul et illud hic ipso christo attestatē cognoscim⁹: dñi fecisse et cōiunxisse masculū et femina: qd manichei negādo dānant christi euāgelio resistentes. **CHRY.** sup matth. Grauis ē autē fornicarij interpretatio castitatis: cōtra rationem respondere nō possūt: veritati tñ credere nō acq̄escunt. Conserūt ḡ se ad patrocinū moysi: sic homines malā cām hñtes cōfugiunt ad potētes viros: ut si p̄ iusticiā nō p̄nt: vincant p̄ psonā. vñ sequit: Dicit illi: Quid ḡ moyses mandauit dari libel. repu. et dimittere. **HIE.** Apertū calūniā quā parauerat: dñs non p̄p̄ia iniaz ptulerit: sed veteris historie et mandatorū dei fuerit recordatus. **CHRY.** in ho. Si autē dñs alius esset a veteri testō: nō decerneret p̄ moysen: neq̄ quā sua sūt mōstrasset veteribus p̄uenire. **Sz** ineffabilis cōsistit sapientia: et p̄ his excusando rīdit. vñ sequit: Et ait illi: Qm moyses ad duritiā cordis vestri p̄mi. vo. dimitte vxor. ve. In quo libel moyses: ab accusatiōe et totū illoz caput cōuertit. **AVG.** cōtra faustū. Quāta enī erat duritia: q̄ nec p̄ libellū interpositionē ubi dissuadēdi locus iustis et prudētibus tribuebat: solui et recti posset ad recipiendā vel reuocandā piūgiū charitatē. Porro quā caliditate reprehendūt manichei moysen tanq̄ cōiūgiā dōrimentē p̄ libellū repudiij: et laudāt christū tanq̄ cōiūgiā cōfirmantē: cū fm suā sacrilegā sniam moysen laudare debuerūt separantē: qd coniunxit diaboli: et christū vitupare diaboli ligamēta solidantē. **CHRY.** in ho. Deniq̄ q̄ graue erat: qd dicitur erat: statim reducit fermonē ad antiquā legē dīcēs: Ab initio au. non fuit sic. **HIE.** Ad dīcēt huiusmodi ē: Nunq̄d pot deus sibi dīcē contrariū: ut aliud aī iusserit: et sniam suā nouo frangat imperio? Non ita sentiendū ē: s. moyses cū videret popū p̄ter desiderii cōiūgiū secundāz: q̄ illis dītorēs vel iudices vel pulchritores eēnt: primas vxores iterfici: aut malā vitā ducere: maluit indulgere dīcidiū. q̄ odia et homicidia p̄ferare. Simulq̄ p̄sidera q̄ non dixit: Propter duritiā cordis vestri p̄misi vobis deus: s. moyses ut iuxta apostolū p̄siliū esset hominib⁹ nō imperiū dei. **CHRY.** sup mat. Propterea bñ dixit: Quod moyses hoc p̄misi non precepit. Quod enim p̄cipim⁹ temp volum⁹: aut p̄mittimus nolētes indulgemus: q̄ malā voluntatē hominū ad plenūz phibere non possumus. Permissū vobis facere mala ne faceretis peiora: ḡ hoc vobis p̄mittendo nō vobis dei inficiā dēmonstrantē: sed a peccatū abhulit culpā peccatū: ut q̄si fm legem agētib⁹ vobis p̄cām vestrū nō videat esse p̄cām. **Idē** dico autē vobis: quia quicunq̄ dimittere vxorem suam nisi ob fornicationem: et aliam duxerit: mechatur. Et q̄ dimissam duxerit: mechatur. **CHRY.** in ho. Quia os illoz opilauerat: ita cū auctoritate legē inducit dīcēs: Dico autē vobis: quia quicunq̄ dimitte vxor. suā: nisi ob for. et aliaz duxerit mechatur. **ORI.** forte autē dīcet aliq̄s: qm iesus dīcēs: Quicunq̄ dimitte vxorē suā nisi ob fornicationem: p̄misi vxorē dimittere: quēadmodū moyses: quē retulit p̄ duritiā cordis iudeoz hoc p̄cipisse. **Sz** ad h̄ rīdendū: qm si fm legē adultera lapidat: nō fm hoc itelligit res turpis: propter quā moyses p̄mittit libellū repudiij. nec enim in ca adulterij oportebat libellū dare repudiij. **Sz** forsitan moyses omnem culpā mulieris turpē rem appellauit: q̄ si inuēta fuerit in vxore: scribit ei libellū repudiij. Querendū ē autē: si propter solā cām fornicationis dimittere iubet vxorem: qd est si mulier non fuerit fornicata: sed aliud quid grauius fecerit: puta venefica inueniat: aut interfecerit filiorum? Sed dñs exponens rem alibi dixit: Qui dimitte rit excepta causa fornicationis facit eam mechari: dñs et occasionem

ei occasione secunda nuptiarum. **HIE.** Sola ergo fornicatio eque vixoris vincit affectum: cum illa una carne in aliam diuiserit: et se fornicatio separauerit a marito non oportet teneri: ne virum qui sub maledictione faciat dicere scriptura: Qui adultera tenet stultus et impius est. **CHRY.** super mattheum. Sic enim crudelis est iniquitas quod casta dimittit: sic factus et iniquus qui retinet meretricem. Nam patronus turpitudinis est: quod crimine celat vixoris. **AVG.** de adulterinis coniugiis. Non tamen erit turpis: nec difficilis etiam post patrata et purgata adulteria reconciliatio coniugij: ubi per clauas regni celorum non dubitat fieri remissio peccatorum: non ut post viri diuortij adultera reuocet: sed ut post christi consensum adultera non voceat. **CHRY.** super mattheum. Ois autem res per quas causas nascitur ipsas soluit. Matrimonij autem non facit coitus sed voluntas: et ideo non soluit illud separatio corporis: sed separatio voluntatis. Ideo qui dimittit coniugem suam et aliam non accipit: adhuc maritus est. nam et si corpore iam separatus est: tamen adhuc voluntate coniunctus est. Cum ergo alia accipit: tunc plene dimittit. Et ideo dominus non dicit: Qui dimittit mechabab et altera ducit. **RABA.** Una est solutio modo carnalis est etiam. fornicatio: una spiritualis: hoc est timor dei ut vixor dimittat: nulla autem est ei ut viuere ea quae relicta est alia ducat. **HIE.** Poterat autem accidere ut aliquis calumnia faceret innocenti vixori: et ob secundam copulam nuptiarum veteri crimine impingeret. Ideo sic prior dimittit iubeat vixorem: ut secundam prima viuere non habeat. Necnon poterat euenire ut iuxta eandem legem vixor quoque marito daret re pudium: eadem cautela precipit ne secundam accipiat virum: et quod meretur et quod semel fuerat adultera obprobrium non timeat secundo non nubere precipit viro: quod si tale duxerit: sub adulterij crimine sit. vnde sequitur: Et qui dimissam duxerit mechabab. **GLO.** Accipientem terret: quia adultera non timet obprobrium.

Dicunt ei discipuli eius: Si ita est causa hominis cum vixore: non expedit nubere. Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi qui de matris vtero sic nati sunt: et sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibus: et sunt eunuchi qui seipsos castrauerunt propter regnum celorum: Qui potest cape capiat.

HIE. Graue pondus vixoris est: excepta causa fornicationis ea dimittere non licet. Quid enim si temulenta fuerit: si iracunda: si malis moribus repleta erit: videntes ergo apostoli graue vixorij iugum: perierunt motu animi sui. vnde dicit: Dicunt ei discipuli eius: Si ita est causa hominis cum vixore: non expedit nubere. **CHRY.** in hominibus. Leuius enim est contra concupiscentiam pluri et contra seipsos quam ad mulierem mala. **CHRY.** super mattheum. Non autem dixit dominus: quod expedit: sed magis pensit quod non expedit: sed infirmitatem carnis considerauit. vnde sequitur: Qui dixit eis: Non omnes capiunt verbum istud. id est non omnes hoc possunt. **HIE.** Nemo autem putet sub hoc verbo quod addit: Sed quibus datum est. vel fati vel fortuna introduci: quod hi sunt virgines: quos ad hoc casus adduxit. Sed his datum est a deo quod petierunt quod voluerunt: quod ut acciperent laborauerunt. **CHRY.** super mattheum. Ideo ergo non omnes cape possunt: quod non omnes volunt. palma proposita est: quod concupiscentia gloria: non cogit de labore. Nemo vinceret: si omnes periculum timeret. Ex eo ergo quod quidam a proposito continentiae cadunt non debemus circa virtutem castitatis fieri pigriores: sed et qui in pugna cadunt non exanimant ceteros. Quod ergo dicit: Quibus datum est. illud ostendit: quod nisi auxilium gratiae acciperemus: nihil nobis valeret. Hoc autem auxilium gratiae volentes non denegat. Dicit enim dominus: Petite et inuenietis. **CHRY.** in hominibus. Deinde possibile hoc esse ostendens ait: Sunt enim eunuchi. quod. Ex cogita si ab alijs excusatus es: quod vixor faceres: voluptate quidem priuatus: mercede autem non haberes. **CHRY.** super mattheum. Sicut enim per totum opus sine voluntate non facit

ita et iusticia ex opere non consumatur: nisi et voluntas affuerit. Illa est ergo gloriosa continentia: non illa quam transgredi non possunt necessitas debilitatis corporis: sed quam concupiscentie voluntas sancti propositi. **HIE.** Triplex ergo genus eunuchorum posuit: quorum duo sunt carnales: et tertij spirituales. Alij enim sunt qui duo de vtero matris sic nascuntur: alij quos vel concupiscentia facit: vel delicta matronales. tertij sunt qui seipsos castrauerunt propter regnum celorum: et qui cum possint esse viri propter christum eunuchi sunt. Istis permittit promissa: super quibus autem quibus necessitas castimonie est non voluntas: nihil omnino debet. **HILA.** In vno enim eorum posuit naturam. id est in eo qui nascitur: in altero necessitatem. id est in eo qui factus est: in tertio voluntatem. id est in spe regni celestis talis esse decreuit. **CHRY.** super mattheum. Quod autem alij sic nascuntur hac ratione sit: sicut et nascuntur sex digitos habentes aut quatuor. Si enim deus sicut ab initio constituit vnamquamque naturam: sic dimittit illam immutabilitatem semper in suo ordine permanere: in obliuione deducit coram hominibus operatio dei. Sed ergo interdum nam rerum peruersitas contra suam naturam: ut spiritus deus nature operis in memoria reducat. **HIE.** Possumus et aliter dicere: Eunuchi sunt ex matris vtero qui frigidores nature sunt: nec libidine appetentes: et alij qui ab hominibus fiunt: quos aut pharisaei faciunt: aut propter idolorum cultum emolunt in feminas: vel persuasione heretica simulat castitatem: ut metuant religionis vitam. Sed nullus eorum prosequitur regnum celorum: nisi qui se propter christum castrauerit. vnde sequitur: Qui potest: ca. ca. ut unusquisque consideret vires suas: vtrum possit virginalia et pudicitie implere precepta. per se enim: castitas blanda est: et quolibet ad se alliciens. Sed considerande sunt vires: ut qui potest cape capiat. Que hominum tantis sunt viribus: et milites suos ad pudicitie promissa concitatis: quasi de potest pugnare pugnet et superet: ac triumphet.

CHRY. in hominibus. cum autem dicit: Qui se castrauerunt. non me hominum dicit abscissionem: sed malarum cogitationum interemptionem maledictionis enim est obnoxius qui membrum ascendit: etenim qui homicidam sunt talis presumit. Et manicheis qui detrahunt creaturis tribuit occasionem: et eadem cum genibus membra detrunctantibus: de quibus ait: Abscide. n. membra demoniace tentationis est. Cum his autem quod dicit sunt neque concupiscentia masculinior ita sit: sed molestior. Aliunde. n. h. fontes spuma quod in nobis est: et precipue a proposito continentiae et mente negligente. et si ipsa sobria fuerit: nullum motum nullum est non cum mentis. nec ita abscissio membrum promittit tentationes et tranquillitatem facit ut cogitationis frenum.

Tunc oblatus sunt ei paruuli: ut manus eis imponeret et oraret. Discipuli autem increpabant eos. Iesus vero ait eis: Sinite paruulos: et nolite eos prohibere ad me venire: talium enim est regnum celorum. Et cum imposuisset eis manus: abiit inde.

CHRY. super mattheum. Dominus de castitate sermonem fecerat: audientes autem quidam obtulerunt ei infantes castitate mundissimi: putabant enim quod dominus corpe mundos tamen laudaret. et hoc est quod dicit: Tunc oblati sunt ei paruuli: ut manus eis imponeret et oraret.

ORI. Iam enim ex precedentibus virtutibus eius christi erat: quoniam propositione manuum eius et oratione repellunt mala. Offertur ergo ei paruuli: considerantes quoniam in possibile est ut postquam per tactum dominus dederit in eis diuinam virtutem: ut ruina aut demonium aliquod tangere eos possit. **REMI.** Consuetudo enim fuit apud veteres ut paruuli offerrent senioribus: quatenus eorum manu vel ore benedicerent: et iuxta hanc consuetudinem paruuli oblatus sunt domino. **CHRY.** super mattheum. Caro autem quod non delectat in bonum: facile obliuiscit bonum: malum autem quod audierit retinet semper. An modicum autem tempus christus accipiens paruulum dixit: Nisi facti fueritis sicut paruulus iste non intrabitis in regnum celorum. et ecce statim oblatus discipuli paruulis innocentie: et abbat paruulos ad christum quasi indigne accedens. vnde sequitur. Discipuli autem increpabant eos. **HIE.** Non quo non llet eis saluatoris et manu et voce benedicti: sed quod non dum habentes plenissimam fidem: putaret eis in similitudine aliorum

hoiuz offerentiū impoꝛtunitate lassari. **CHRY.** in ho. Uel discipuli expellebāt pueros cā dignitatis xpi. Dñs aut̃ dolēs eos moderata sape: et timorē ꝑꝑulcare mūdā: nū: accepit paruulos et in vlnis tenuit eos: et talib⁹ regnū celoz ꝑmīttit. vñ sequit⁹. Iesus aut̃ ait eis: Sini. par. et no li. phi. eos veni. ad me: talis ē. n. re. celo. **CHRY.** sup math. Quis enīz mereat appropinꝑe chꝛisto si repellit ab eo simplex infantia: Iō dixit: Noli. phi. eos. Nā si san cti futuri sūt: qđ negatis filios ad patrē venīre. Si autēz ꝑctōres futuri sūt: vt qđ sniam ꝑdenatiōis ꝑfertis anteqꝑ culpā videatis. **HIE.** Signāter aut̃ dixit: Talis ē reg. celoz: nō lito: nū: vt onderet nō etatē regnare sꝑ mores: et his qđ similit̃ haberēt inocentiā et simplicitatē ꝑmīssū repro mīti. Seq̃t: Et cū iposuisset eis ma. abijt̃ ide. **CHRY.** sup mat. Pñs loc⁹ instruit oēs parētes: vt filios suos sa cerdotibus offerāt. nō enim sacerdos manus iponit: sꝑ chꝛist⁹ in cui⁹ noīe man⁹ imponit. Si enīz qđ escas suas ꝑ oionē offert deo scificatas eas māducāt. Scificat enī ꝑ vñ dei et orationē vt apls dicit: qđ tomagis pueros of ferri deo et scificari necesse ē. Cā aut̃ scificandaz escasz bec ē: qm̃ totus mūdus in maligno posīt ē: vñ et res cor pales qđ sūt magna ꝑs mūdī in maligno posite sūt. Cōse sequent̃ infantes qm̃ nascunt̃ et ipi quātū ad carnē in mali gno positi sūt. **ORI.** Pueros aut̃ mystice dicim⁹: qđ i chꝛisto adhuc carnales sūt: et lacte op⁹ hñtes. Qui autēz ꝑfitent̃ vñ doctrinā: simpliciōres qđ ē et qđ puerilē ser monē hñtes quo nutriunt̃: adhuc nouitū sūt qđ offerūt sal uatoꝛi pueros et infantes. Qui aut̃ vident̃ cē ꝑfectiores: et iō sūt discipuli iesu ꝑiusqꝑ discāt rōnē iusticie de pueris: rephēdūt eos qđ ꝑ simpliciē doctrinā pueros et infantes. i. minus adhuc eruditos offerūt xpo. Dñs aut̃ hortās dī scipulos suos iāz viros ꝑstitutos ꝑdescēdere vilitatib⁹ pueroꝝ: vt fiant pueris qđ pueri vt pueros lucent. **Di cit:** La. ē reg. celo. Nā et ipe cū in forma dei ē: factus ē puer. Nec qđ debem⁹ attendē: ne estimatiōe sapie excellē tioris et ꝑfect⁹ spiritalioris etēnam⁹ qđ magni pusillos ecclesie: ꝑhibētes pueros venīre ad iesū. Qm̃ aut̃ pueri nō oīa qđ dicunt̃ seq̃ ꝑnt: iposuit eis manū iesus: et vñtez relinques i eis ꝑ tactū: abijt̃ ab eis qđ non potentib⁹ seq̃ xꝑs sic ceteri discipuli ei⁹ ꝑfecti. **REMI.** Manib⁹ etiā ipositis bñdixit pueris: significās qđ humiles spū sūt dī gni ei⁹ grā et bñdictiōe. **GLO.** Imposuit etiā eis man⁹: vñtis et nentib⁹ grām sui auxiliij referendā significaret. **HILA.** Infantes etiā gētū forma sūt: qbus ꝑ fidez et auditū salus reddīt. Perū. ex affectu ꝑmo saluandi isrl⁹ a discipulis inhibent̃ accedē: quos dñs ait nō oportere ꝑ hiberi. **Pun⁹** enī spūscī et ꝑ ipositionē manus et ꝑcatio nē: testatē legis ope erat gētibus largiendā.

Et ecce vnus accedens ait illi: Magister bo ne: quid boni faciam vt habeam vitam eternam: Qui dixit ei: Quid me interrogas de bono? Un⁹ est bonus deus. Si autē vis ad vitā ingredi: ser ua mādata. Dicit illi: Que? Iesus aut̃ dixit: Nō homicidiū facies: non adulterabis: non facies furtum: non falsum testimoniū dices: honora pa trē tuū et matrem: diliges ꝑximū tuū sicut teipsum. Dicit illi adolescēs: Omnia hec custodiui a iuue tute mea: quid adhuc mihi deest? Ait illi iesus: Si vis ꝑfectus esse vade et vñde omnia que habes et da pauperibus: et habebis thesaurū in celo: et veni sequere me. Cum audisset autem adolescēs vñbū: abijt̃ tristis. Erat. n. hñs multas possessiōes.

CRABA. Audierat forsan homo iste a dño tm̃ eos qđ volūt paruulis similes ēē dignos introitu regni celestis et iō certior cupiēs ēē: nō parabolas sꝑ apte postulat ex

ponit: qđ meritis vitā etnā cōseꝑ possit. Et iō dī: Et eo vnus accē. ait illi. **Magf** bo. qđ bo. fa. vt ha. vitā etnā: **HIE.** Iste qđ interrogat et adolescēs et diues erat et sup bus: et nō voto discētis sꝑ tētantis it̃rogat: qđ ex eo ꝑ bare possum⁹ qđ dicēte sibi dño si vis ad vitā ingredi: sua mādata. Rursū fraudulēt it̃rogat: qđ sūt illa mādata: qđ nō et ipse legē aut dñs posset eidē bec iubere ꝑtraria: **CHRY.** in bo. Ego aut̃ auarū qđ ē: sꝑ pecuniarum amatozem nequaꝑ recuso dicē: qđ et chꝛist⁹ tales cū esse redarguit: simulatoꝛē aut̃ neqꝑ: qđ nō ē securū de icertis iudicare: et maxie accusādo. Mare aut̃ hāc suspitionē destruit. dīc enī qđ occurres et genu flectēs rogabat euz: et qm̃ ispicies iō iesus amauit eū. Si euz tētās accessisset: demōstrasset nobis hē euāgelista: sic in alijs facit. Si aut̃ et ipse siluisset: chꝛist⁹ cū nō ꝑmīssisset latere: sꝑ redarguit: fer manifeste: aut occulte insinuas. Hoc aut̃ nō facit. **Se qđ enī: Qui dīc ei: Quid me inf. de bono? AVG.** de cō. eū. Pōt aut̃ vidē distare aliqđ qđ hē sꝑ math. dī: Quid me it̃ro. de bo. **Secd** alios aut̃: Quid me dīcis bo nū: Nā qđ me it̃rogas de bono: ad illud magis refer ri pōt: qđ ait ille q̃rens: qđ boni faciā: Ibi enīz et bonūz noiaut̃ it̃rogatio ē **Magf** aut̃ bone nōdū ē it̃roga tio. Cōmodissime g̃telligit̃ vñtū qđ dīc: Quid me dīcis et it̃ro. de bono. **HIE.** Quia vñ magistru vocauit rat bonum et non deū: qđ dei filiū ꝑfectus erat: dīc qđ utis sc̃m hoīem cōparatione dei nō ē bonū. de quo dī: ꝑstementū dño qm̃ bon⁹. Et iō dīc. Unus ē bo. de⁹. Ne qđ aut̃ putet in eo: qđ bon⁹ deus dī excludi a bonitate fi liū dei. Legim⁹ in alio loco: Pastoꝛ bon⁹ ponit aīam suā ꝑ ouib⁹ suis. **AVG.** ꝑmo de ciui. dei: Uel qđ ille vitāz etnā q̃rebat. Ultra aut̃ etnā ē in illa ꝑtēplatiōe: qđ nō ad penā videt̃ deus sꝑ ad gaudiū sempiternū: et nō intellige bat: cū qđ loq̃bat: qm̃ tm̃m cū filiū hoīs arbitrabat. iō dīc: Quid me it̃ro. de bo. et vocas me sꝑ qđ vides magi strū bonū: hec forma filiū hoīs apparebit in iudicio: nō tm̃ iustis: sꝑ et ip̃s. et iꝑa vñsio malū eis erit: qđ penalis erit. Est aut̃ vñsio forme mee in qđ eq̃lis sūt deo. Ille ergo vñ de⁹ ꝑ filiū et ꝑ ꝑfectū: ipe ē solus bon⁹: qđ nemo vi det eū ad lucrū et ꝑlacitū: sꝑ tm̃ ad salutē et leticiā veram.

HIE. Saluator etiā nō bonitatis testimoniū nō renuit: sꝑ magistru abf̃s deo excludit erroꝛē. Que aut̃ vñlitas ē vt ita rñderet: Reducit enīz cū paulatim et erudit libera ri ab oī adulatiōe: et ab his qđ sūt sup terrā et adducens: deo adherere suadet: et futura q̃rere: et nolle eū qđ vñbo nus et radix et fons vñlucetoz bonozū. **ORI.** Rñdet etiā sic chꝛist⁹ ꝑꝑ eū qđ dīc: Quid bo. fa. qm̃ enīz dedi nam⁹ a malo et facimus bonū quātū ad cōparationē: cete rozū hoīum dī bonū qđ facim⁹: quātū aut̃ ad vitācē fm̃ qđ hē dī: Un⁹ ē bon⁹. Bonū nostrū nō ē bonū. Dicere autē pōt qđ: qm̃ scīēs dñs ꝑpositū it̃rogātis nō ē vt faciat: vel humanū bonū dīc: Quid me it̃rogas de bono? **Ac si. d.** Quā sim parat⁹ ad ea qđ dicunt̃: cur me it̃rogas de bono: Post hoc aut̃ dīc: Si vis ad vitā ingre. sua mā. Ubi ꝑsidera qm̃ adhuc qđ extra vitā cōstituto rñdit: Si vis ad vitā ingre. fm̃. n. vñū modū hō ē extra vitā qđ ē ex tra cū qđ dīc: Ego sum vitā. als aut̃ oīs qđ sup terrā ē quā uis iustissim⁹: pōt qđ ē in vmbra ēē vite: nō aut̃ in ipsa vi ta cū sit coꝛpe mortis circūdat⁹. Introibit aut̃ qđ in vi tā abstīnēs se ab opibus mortuis: appetēs aut̃ opa vñā. Sūt aut̃ et vba mortua: et vba vñā: et cogitatiōes mortue et cogitatiōes viuē. et iō dīc: Si vis ad vitā ingre. serua māda. **AVG.** de ver. do. Nec etiā dīc: Si vis vñre ad vitā etnā: sꝑ Si vis venīre ad vitā cā: oī finēs vitā qđ fuerit etnā vitā. hic qđ ꝑsiderādū est quēadmodū aman da sit etnā vitā: qm̃ sic amat misera ista: et qm̃qđ finēda vi ta. **REMI.** Demōstrat aut̃ his vñb⁹: qđ lex suis isleto rib⁹ nō solū ipalia dabat: sꝑ et vitā etnā. Et qđ hē audierat sollicit⁹ facit it̃rogauit. vñ seq̃: dīc illi: Que. **CHRY.** in bo. Hoc aut̃ nō tētās dīc: sed estimās alia qđa ꝑꝑta esse

pra eē pter legalia que vite cā fierent ei. **REMI.** Iesus vo qñ infirmo cōdescēdēs: clemētissime legis pcepta ex posuit. vñ sequit: Iesus autē dixit: Nō homini facies. quō rū pcepto 2 expositio ē sequēs snia: q: d: Et diliges pxi mū tuū sic teipm. Et enī apls dicit: Qui diligit pxi mū legē impleuit. Querendū ē aut: qre dñs tñ secūde tabule pcepta pmemorauit. **Jecirco.** f. quia forte iste studiosus erat in dilectiōe dei: siue q: dilectio pxi mū gradus ē asce dēdi ad dilectiōē dei. **ORI.** foris aut ista pcepta sufficiūt vt in pxi mū vt ita dīca vite ingrediat q: non aut sufficiūt hec vel alia similia istis ad interiora vite in trodūcere quēq. Qui aut pxi mū vñ istoz mādatoz nec in pxi mū vite intrabit. **CHRY.** in ho. Quia q dñs ea pcepta pmemorauerat q erat in lege: iō seqt: Dicit illi adolecēs: Hec oīa seruauit a iuuetute mea. Et neqz ste tit: s; rursus interrogat: Quid adhuc mihi deest? Qd 2 ipm signū ē vebemētis dēscideri. **REMI.** Illis aut q in gra pfecti eē volunt oñdū qñter ad pfectionē venire possūt. vñ sequit: Nū illi iēsus: Si vis pfectus eē: vade 2 vēde oīa q habes 2 da paupibus. Notāda sūt ista vba: nō enī ait: Vade 2 mādūca oīa q habes: s; Vade 2 ven de. Et nō ait: Aliq: sic ananias 2 saphira: s; Oīa. Et pul chre subiūgit: Que habes. Illa enī habem q iuste possi demus. Illa q iuste possident: vēdēda sūt. Que vo iniū ste: sūt erogāda illis qbus fuerat ablata. nec ait: Da pxi mis aut diuitib: a qbus accipies similia: s; Da paupibus. **AVG.** de opibus monachoz. Nec attēdendū in qbus monasterijs vel in quo loco indigētibz fratribz boc qd habebat aliqz ipenderit. Omnī enī christiano rū vna respu. Et iō qd qz christiā necessaria vbi libet erogauerit: vbiqz etiā ipe qd necessarius ē sibi accipit: de eo qd ē christi accipit. **RABA.** Ecce duas vitas hominib: ppositas audim: actiua ad quā pñer: Nō occi des 2 cetera legis mādāta: 2 cōtēplatiua ad quā pñer: Si vis pfect: eē. Actiua ad legē pñer: cōtēplatiua ad euā gelij: q: sic vetus nouū pcessit testm: ita bona actio pcedit pceptionē. **AVG.** pxi mū faustū. Nec tñ illi soli q vt sūt pfecti vēdunt vel dimitūt oīa sua: pñer ad regnū ce loz. s; hūc mltitē christiane ppi quoddā pmerciū cha ritatē subiūgit etiā qdā stipēdiaria mltitudo: cui dicit in fine: Curruī 2 vēdētis mihi manducare: quos absit vt istos a mādātis euāgelicis alienos a vita eterna separā dos iudicem. **HIE.** cōtra vigilantū. Qd vigilant? asserit eos meli facē q vtant reb: suis 2 paulatim fructū possessionū paupibus diuidant: q illos q possessionibz venūdatis semel oīa largiant: nō a me ei s; a deo rñdēb tur: Si vis eē pfect: vade 2 vēde. Iste quē tu laudas: se cūdis aut terti gradus ē: quē 2 nos recipim: oūmodo sciam? pxi mū secūda 2 tertijs pferēda. **GENA.** de ec clesia. oōgnatib: Bonū ē enī facultates cu dispēlatione paupibus erogare. melius ē p intētiōe sequēdi dñm in simul donare 2 absolutū sollicitudinē egere cū christo. **CHRY.** in ho. Et q: de pecunijs erat fmo: a qbus de nudari admonuit: oñdū q aplōz a his retribuet: quanto tū maius ē celū. 2 iō dicit: Et ha. thesau. in ce. In thesau ro enī copīa 2 pmanentiā retributionis oñdū. **ORI.** Si aut oē mādātū in h vbo implet: Diliges pxi mū tuū. te ipm pfect: aut ē q impleuerit oē mādātū quō dñs dīcen: a adolecēt: Hec oīa seruauit a iuuetute mea: qñ nōdum pfecto dicit: Si vis pfect: eē. forte aut qd ait: Diliges pxi mū: nō a dño positi ē s; ab aliquo additi: q: nec mare 2 lucas hūc locū exponētes addiderūt. Vel aliē: Scriptū est i euāgelio fm hebreos q cū dñs dīxisset ei: Va. 2 vē. oīa q ha. cepit diues scalpere caput suū: 2 nō placuit ei. Et oī. ad eū dō. Quō dī. fe. le. 2 pphē. qñ scri. ē in lege: Diliges pxi mū tuū sic teipm. Et ecce multi frēs tui filiū ab: 2e amici sūt stercore moztēs pxi mū: 2 dom? ma plena ē multis bonis: 2 nō egredit oīno aliquid ex ea ad eos. Volēs q dñs arguere diuitē illū dicit: Si vis pfect:

esse: vade 2 vēde oīa q habes 2 da paupib. Sic enī ap parebit si diligis pxi mū tuū sicut teipm. Sed si pfectus ē q habet oēs virtutes quō sit pfectus q vendit oīa sua 2 paupibus dat: Ponamus enī aliqū hoc fecisse: quō sta tum erit sine ira: sine cōcupiscētia: suscipiēs oēs virtutes 2 deponēs malitiā vniuersā: Sapienti q videbit for: s; dī cere: qñ q paupibus tradidit bona sua ipsoz. oziatiōib: adiūuat: accipiens ad suā spiritalē inopiā illorū spiritalē abūdantiā. 2 sit hoc mō pfect: qñ aliqz hūanas hūc rit passioēs. aut ita iste q mutauit p diuitijs paupitatē: vt fiat pfect: credēs sermonib: christi: adiūuabit vt sapiēs fiat in christo iustus 2 castus: 2 absqz omni passioē: non tñ sit vt in ipso tpe quo tradidit bona sua paupibus: fiat oīno pfectus: s; ex illo die incipiet speculatio dei addu cere cū ad oēs virtutes. Aliter aut ad expositionē mo ralē trāsibit dīcēs substantiā esse vniūqz actus anime eius. Imperat q christus vēdere oēm substantiā malā: 2 qñ tradere eā virtutibus operatibus eā q ab omni boz no paupes sunt. Sic enī pax aplōz reuertit ad ipsos: nū fuerit filius pacis: sic vniuersa peccata reuertunt ad actores eoz cū nō fuerit qz vtens malis eoz: 2 sic neqz dubitatio erit quin statim erit pfectus: q sic vendidit oēs pxi mū facultates. Manifestū ē aut: q q talia agit nō hz thesaurū in celo: 2 ipse factus celestis. In suo enī celo habebit thesaurū glorie dei 2 diuitias in omni sapien tia dei. Talis autē poterit seq christum: q non distrabit ab aliq mala possessione: quo min? christū sequat. **HIE.** Multi etiā diuitias relinquentes dñm nō sequunt: nec ad pfectionē sufficiūt nisi post contēptas diuitias saluatoz sequerent. i. relictis malis faciāt bona. Facilius enīz sa culus contēnit q voluntas. Et iō sequit: Et veni seqre me Sequit enīz dñm q imitator ē eius: 2 p vīstigia illi gra dit. Sequit: Cū audisset aut adolecēs vba hec: abiit tris tis. Hec ē tristitia q ducit ad moztē. Aliqz tristitie reddi tur: Erat enī hñs multas possessiones. i. spinas 2 tribulos q sementē oñica suffocauerūt. **CHRY.** Nō enīz siliter detinent q pauca habēt: 2 q multis abūdant: qñ abiectio diuitiarū maiorē accēdit flāmā: 2 violētiō: sit cupido.

AVG. i epla ad paulū 2 thetiasiaz. Nescio autē quō cū supflua terrena diligunt: artius adēpta q cōcupita cō stringunt. nā vñ iuuenis iste tristis dīscēssit: nisi quia ma gnas habebat diuitias. Aliud ē enīz iaz nolle inco: pora re q desunt: aliud iaz inco: porata diuelli. Illa enīz velut extranea repudiānt: ista velut mēbra pēdunt. Scdm hī storiā aut iste adolecēs laudabilis qd ē: q: nō occidit: nō adulterat: ē: vitupabilis aut q: tristat? ē in vbis chri sti vocatibus cū ad pfectionē. Adolecēs qppe erat fm animā: 2 ppter ea relinquēs christū abiit.

I Iesus autem dixit discipulis: Amen dico vo bis: quia diues difficile intrabit in regnū celoz. Et iterum dico vobis: Facilius est camelum per foramen acus transire: qz diuitem intrare in regnū celozum. Auditis autem his discipuli mirabantur valde dicētes: Quis ergo poterit salu esse? Aspiciens autem iesus dixit illis: Apud ho mines hoc impossibile est: apud deum autē om nia possibilia sunt.

GLO. Decasione hui? auari de quo p dicitur ē: habuit sermonē dñs de auaro. vñ dī: Iesus autē dixit discipu lis suis: Amē dico vobis. **CHRY.** qd qdem dixit nō pecunijs qdem detrahēs: sed eis q detinent ab ipsis. Et discipulos paupes existētes nō verēcūdari ob inopiaz.

HILA. habere enīz diuitias criminis nō ē: s; modus in habendo retinēdus ē. Nā quō cōicandū ē necessitati bus scōzū si cōicandi materia non relinquit? **RABA.** Sed inter pecunias habere 2 pecunias amare nonnulla

distancia ē: tutius autē ē nec habere nec amare diuitias.
RABA. Unde dñs in marco exponēs huius loci sen-
 sū: difficile ē p̄fidentib⁹ in diuitijs intrare in regnū celoꝝ.
 illi enī in diuitijs confidunt: qui omnē suā sp̄z in diuitijs
 collocant. **HIE.** Quia vero diuitie habite difficile cō-
 tinent: nō dicit: q̄ impossibile est diuitē intrare in regnū
 celoꝝ sed difficile. vbi difficile ponit: nō impossibilitas
 p̄tendit: sed raritas demonstrat. **HILA.** Periculosa
 enī cura ē velle ditescere: et graue onus innocentia subiit
 incrementis opū occupata. Rem enī seculi famularis
 dei nō sine seculi vitijs assequit: hinc difficile est diuites
 regnū celoꝝ adire. **CHRY.** in homi. Quia vero di-
 xerat difficile diuitē intrare in regnū p̄cedit ad ostendēdū
 q̄ ē impossibile. vñ sequit: Et itēz dico vobis: facilius ē
 camelū p̄ foramen acus trāsire: q̄ diuitē intrare in regnū
 celoꝝ. **HIE.** Scdm̄ hoc nullus diuitū saluus erit. S3
 si legamus **Isaia:** quō cameli madian et epha veniāt ad
 hierusalē cū donis atq; muneribus: et q̄ quōdam curui
 erant: et vitioꝝ grauitate distorti ingrediant portas hie-
 rusalē: videbimus quomō et isti cameli q̄bus diuites cō-
 parant cūz desposuerint graue sarcinā peccatoꝝ: et toti⁹
 corp̄is p̄auitate: intrare p̄nt p̄ angustā et artā viāz q̄ du-
 cit ad vitā. **CHRY.** sup̄ ma. Sentit etia aīe assimilate
 sūt tortuosis camel: in q̄b⁹ erat gibbus idolatrie: qm̄ cō-
 gnitio dei erectio ē animarū. Acus autē filius dei: cuius
 p̄ima pars subtilis est fm̄ diuinitatē: alia vero grossior
 fm̄ incarnationē eius. Tota autē recta est: et nullā habet
 deflexionē: p̄ cuius vulnus passiois gētes egressē sunt in
 vitā eternā. hac acu confusa ē imortalitatis tunica. ip̄a ē
 acus que spiritui consuit carnem. hec acus iudaicūz po-
 pulū iunxit et gentiū. hec acus amicitia angeloz et homi-
 nū copulauit. Facili⁹ ē ḡ gentiles trāsire p̄ foramē acus:
 q̄ diuites iudeos intrare in regnū celoꝝ. Si enī gētes
 cū tanto labore diuellunt ab irrationabilibus idolorūz
 culturis: quātō magis iudei diuellunt a rationabilib⁹ dei
 culturis. **GLO.** Aliter dī: Quia hierosolymis quedā
 porta erat que foramen acus dicebat p̄ quā camelus ni-
 si deposito onere: et flexis genibus transire nō poterat: p̄
 qd̄ significat diuites non posse trāsire viāz artam que du-
 cit ad vitā: nisi sordib⁹ pctōꝝ et diuitijs depositis saltē
 non amando. **GRE.** xxxv. moza. Vel nomine diuitis
 quēlibet elatū: cameli appellatiōe p̄p̄ia condescensio-
 nē significat. Camelus autē p̄ foramen acus transit: cū re-
 deptor: noster vsq; ad susceptionē mortis per angustias
 passiois intrauit: que passio velut acus extitit: qz dolore
 corpus pupugit. facilius autē camelus foramen acus q̄
 diuites regnū celoꝝ ingredit: qz nisi ipse p̄ius p̄ passionē
 suā formaz nobis humilitatis ostenderet: nequaq; se ad
 humilitatē ipsius sup̄ba rigiditas inclinaret. **CHRY.**
 in homi. Discipuli autē inopes existentes turbant p̄ la-
 lute alioꝝ dolentes: et doctoꝝ iam viscera assumentes.
 vnde sequit: Audientes autē discipuli: mirabant dicētes:
 Quis ḡ poterit saluus esse? **AVG.** de que. euan. Cūz
 aut pauci sint diuites in cōparatione multitudinis paupe-
 rū intelligendū est q̄ oēs q̄ diuitias cupiūt in diuitiū nu-
 mero haberi discipuli animaduenerunt. **CHRY.** in
 homi. Dei autē opus hoc esse consequenter ostendit: qm̄
 multa opus est gratia vt homo in diuitijs dirigat. vnde
 sequitur: Aspiciens autē iesus dixit eis: Apud homines
 hoc impossibile est: apud deū aut omnia possibilia sūt.
 Per hoc qd̄ dicit Aspiciens: significat euāgelista q̄ mā-
 lucto oculo timidā eozū mentē mitigauit. **REMI.** Nō
 aut hoc sic intelligendū est q̄ possibile sit apud deū q̄ di-
 ues cupidus auarus et superbus intret in regnū celoꝝ:
 sed vt conuertat et sic intret. **CHRY.** in homi. Neq;
 etia hoc ideo dicitur vt resupinus iaceas: et sicut ab im-
 possibilibus abstinēas: sed magnitudinem iusticie cōsi-
 derans insiliās deum rogans.

Tunc respondens petrus dixit: Ecce nos re-
 liquimus omnia: et secuti sumus te. Quid ergo
 erit nobis? Iesus autē dixit illis: Amen dico vo-
 bis: q̄ vos q̄ secuti estis me in regeneratione cūz se-
 derit fili⁹ hominis in sede maiestatis sue: sedebi-
 tis et vos super sedes duodecim: iudicantes duo-
 decim tribus israel. Et omnis qui reliquerit do-
 mum vel fratres aut sorores: aut patrem aut ma-
 trem aut vxores aut filios aut agros propter no-
 men meum: centuplum accipiet: et vitam eternam
 possidebit. Multi autem erunt p̄imi nouissimi:
 et nouissimi p̄imi.

ORIGE. Audiuerat petr⁹ v̄bū ch̄isti dicētis: Si vis
 p̄fectus ēē: vade et v̄de omnia q̄ habes: Deinde cōfide-
 rauit adolefcētē cū tristitia abeuntē et difficultatē diuitū
 ingrediedī in regnū celoꝝ: is quasi q̄ non facillē rem con-
 sumauerat fiducialiter quesuit. Et enīz minime cū fra-
 tre reliquit: s3 non minime estimata sunt apud deū: re-
 rantē qm̄ ex tanta plenitudine dilectionis illa minime re-
 liquit vt etiā si multas hūissent possessiones oīa reliquissent.
 Et puto q̄ magis petrus p̄ficiens de affectu suo q̄ de ip̄a
 quantitate rezp̄ relictarū fiducialit̄ interrogauit. vñ dicit:
 Tunc r̄ndens petrus dixit ei: ecce nos reliquimus oīa.
CHRY. in ho. Qualia oīa o beate petre: aridū dīcēte
 te: nauigau. Oīa q̄dem hec dicit: nō p̄p̄ munificentiam:
 s3 vt p̄ interrogationē hāc inopez inducat plebē. qz enīz
 dñs dixerat: Si vis p̄fectus ēē: ne dicat aliq; inopum:
 Quid igit sinō habuero: nō possum ēē p̄fectus? Interro-
 gat petr⁹: vt tu iops discas: qm̄ i nullo hinc diminut⁹ ē.
 Qui enī clauēs regni celoꝝ accipiat: p̄o bis que ibi sūt
 iam cōfident: et p̄ oīe terrarū vniuersa interrogat. Inue-
 re aut et qualis r̄ndet diligētē sic ch̄istus in q̄ sūt: etenim
 ch̄istus duo a diuitē expetijt dare paup̄ibus et sed se. p̄
 p̄ter hoc ipse addit: Et secuti sumus te. **ORI.** Dōt oīa
 fm̄ oīa q̄ pater reuelauit petro esse filiū suū: secuti sum⁹
 te iusticia sanctificationē et huiusmodi. P̄p̄ hoc quasi
 victor athleta interrogat q̄ sint p̄mia certaminis. **HIE.**
 Quia ḡ nō sufficit tū relinq̄re iungit qd̄ p̄fectū ē: Et secu-
 ti sum⁹ te. fecimus qd̄ qd̄ iussisti: qd̄ ḡ nobis dabis p̄mū?
 et hoc ē qd̄ dī: Quid ḡ erit nobis? Sequit: Te. aut dī. il-
 Amē dī. vo. q̄ vos q̄ secu. estis me. **HIE.** Nō dixit:
 Qui reliquistis oīa. Hoc enī et socrates fecit p̄h̄s: et mul-
 ti alij diuitias cōtēpserūt. Sed q̄ secuti estis me. q̄ p̄p̄le
 aploꝝ ē atq; credentiū. **HILA.** Secuti sūt q̄dem disci-
 puli ch̄isti in regeneratione. i. in lauacro baptismi: iustici-
 ficatiōe. hec enī illa regeneratio ē quaz apli sūt secuti
 quā lex indulgere nō potuit. **HIE.** Vel aliū debet con-
 strui: Vos qui secuti estis me: sedebitis in regeneratione.
 i. qm̄ mortui ex corruptiōe resurgēt incorrupti: sedebitis
 et vos in solijs iudicatiū cōdēnantes. xij. trib⁹ isrl: qz vo-
 bis credētib⁹ illi credere noluerūt. **AVG.** xx. de ciui-
 dei: Sic enīz caro n̄ra regenerabit p̄ incorruptionē: quē
 admodū anima n̄ra regenerabit p̄ fidē. **CHRY.** sup̄
 matth. futurū enīz erat vt in oīe iudicij r̄nderent iudei:
 Dñe nō te cognouimus filiū dei in corpore p̄stituti. qz ho-
 minū videre poterat thesaurū in terra absconditū: solem
 nube celatū: R̄ndebunt ḡ discipuli: Et nos hoīes fuim⁹
 rustici et obscuri in plebe: vos sacerdotes et scribe: s3 in
 nobis bona volūtas facta ē q̄si lacerna rusticitatis n̄re.
 in vobis aut malicia scā ē q̄si caligo scie v̄re. **CHRY.**
 in ho. P̄p̄ aut hoc nō dixit: Et gētes et oīe terrarū
 s3 trib⁹ israel: qz in eis dē erat educati et legib⁹ et p̄fectu-
 nib⁹ apli et iudei. Quā ḡ dixerint iudei: qm̄ p̄p̄ hoc nō po-
 tuimus credere ch̄isto: qz lex p̄hibuit: discipuli in me-
 diū inducerent q̄ eandē susceperunt legē. S3 dicit aliq;:
 Quid magnū p̄misit eis: si id qd̄ n̄minū habet et regina
 austr̄ hoc

aut huiusmodi et ipsi habebunt. **Maxima** quidem alia promissa sunt et post eis promittitur: sed hic occulte insinuat aliquid plus illis. De illis enim simpliciter dicitur: surgite et dormiant generationem hanc: de his autem: Cum sederit filius hominis: sedebitis et vos. Manifestum est ergo quod conregnabunt et cohabitabunt in gloria illa: honor enim et gloria ineffabile significat per thronos. Qualiter autem hoc promissio completa est: nunquid enim in iudas sedebit: nequaquam. Lex enim a domino posita est per hieremiam prophetam: loquar super gentem et regnum ut edificent et plantent illud. Si fecerit malum in conspectu meo penitebo: et ego de bonis quod locutus sum ut faceretis. Si in iudicium se ipsos promissione faciant non adhuc faciunt quod promissum. Indignum autem se ipsum principatu iudas ostendit: et propter hoc tunc loquens discipulis non simpliciter eis promissum. neque enim dicit: Vos sedebitis sed adiungit: Qui secuti estis me. ut et hinc iudas excludat: et eos qui postea futuri erant attraheret. non enim ad illos solos dictum est: neque ad iudam iam indignum effectum. **HILA.** Sequela ergo christi apostolos super. xij. thronos iudicandis. xij. tribus israel: in. xij. patriarcharum gloria copulavit. **AVG.** xx. de ciuitate dei: Et hoc enim loco dicimus: cum suis discipulis iudicaturus iesu. unde et alibi iudeis dicit: Ideo iudices vestri erunt. nec quoniam super duo decim sedes seculos esse ait. xij. solos homines cum ipso iudicatos putare debemus. Duodenario quippe numero vniuersa quedam significata est iudicantium multitudo: propter duas partes numeri septenarii quo significatur plerumque vniuersitas: quod due partes. i. tres et quatuor: per altera multiplicata. xij. faciunt: alioquin quoniam in locum iude traditoris apostoli matthei legimus ordinati. **Apl.** paulus qui plus illis omnibus laborauit: ubi ad iudicandum sedeat non habebit: qui perfectus cum alijs sanctis ad numerum iudeum se pertinere demonstrat cum dicit: Nescitis quia angelos iudicabimus. **AVG.** in libro de penitentia: In hoc erant numero iudicantium omnes intelliguntur: propter euangelii sui omnia dimiserunt: et secuti sunt dominum. **GRE.** x. mo. Quisquis enim stimulo diuini amoris excitatus hic possessa reliquerit: illic perculdubio culmine iudicarie potestatis obtinebit: ut simul tunc iudex cum iudice veniat: qui nunc consideratione iudicij sese spontanea paupertate castigat. **AVG.** xx. de ci. dei: De ipsis quoque iudicandis in hoc numero duodenario similis causa est. non enim quia dictum est: Iudicatis. xij. tribus israel: tribus leui que. xij. est ab eis iudicanda non erit: aut solum illi populi: non etiam gentes ceteras iudicabunt. **CHRY.** super matth. Vel per hoc quod dicit: In regeneratione promittit christus: tempus christianitatis futurum post ascensionem suam quoniam. s. homines regenerat per baptismum: et illud est tempus quoniam christus sedet in sede maiestatis sue. Et vide quod non de tempore futuri iudicij dicit: sed de uocatione gentium vniuersarum. non enim dicit: Cum venerit filius hominis sedes super sedem maiestatis sue: sed in regeneratione cum sederit in sede maiestatis sue. Quod et tunc fuit ex quo gentes credere ceperunt in christum: secundum illud psalmi: Regnabit dominus super gentes: de sedet super sedem sanctam suam. Et extrinsecus apostoli sederunt super. xij. thronos. i. in omnibus christianis. omnia enim christianis quod suscipit verbum petri thronum sit petri: et sic de alijs apostolis. sedent ergo apostoli in his thronis in. xij. partes distinctis secundum diuersas reuerentias animarum et diuersitates cordium: quod solus deus cognoscit. Sic enim iudeorum populus in. xij. tribus fuit diuisus: sic et vniuersus populus christianus diuisus. xij. tribus ut quidam aie sint de tribu ruben: et sic de alijs propter diuersas virtutes. Non enim omnes gratie in omnibus equaliter sunt sed unus precedit ista: alius in illa. Et sic apostoli iudicabunt. xij. tribus israel. i. omnes iudeos per hoc quod verbum apostolorum est a gentibus receptum. Omnes autem christiani sunt quidem. xij. sedes apostolorum: sed una sedes christi. Christi enim omnes virtutes sunt quasi una sedes: quia in omni virtute equaliter ipse solus perfectus est. unusquisque apostolorum in aliquo bono speciali sit perfectior: ut petrus in fide: et ioannes in caritate: et sic de alijs. et quod de retributione apostolorum in hoc mundo vanda christi

stus loquat demonstrat quod sequitur: Et omni qui reli. do. vel fra. Si enim in hoc seculo centuplum recipiunt: sine dubio et apostolorum etiam in hoc seculo merces futura promittebatur.

CHRY. in hominibus. Vel discipulis promittit futura: quod ex celliores erant iam et nihil premium querebant: alij autem que sunt hic repromittit. **ORI.** Vel alij: Sic reliquit omnia et secutus fuerit christum que promissa sunt petro et ipse recipiet. Si autem non omnia reliquit: sed quedam specialiter referunt hic multiplicia recipiet: et vitam possidebit eternam. **HIE.** Ex occasione autem huius scilicet quodam introducit mille annos post resurrectionem dicentes: Tunc nobis centuplum omnium rerum quod dimisimus: et vitam eternam esse reddenda: quod si in ceteris digna sit promissio: in vxoribus appareat turpitudine: ut qui vnam pro domino dimiserit: centum recipiat in futuro. Sensus igitur iste est: Qui carnalia per saluatorem dimiserit: spiritualia recipiet: quod preparatione et merito sui quasi paruo numero ceteris compararet. **ORI.** Sed in hoc seculo quod per fratres carnalibus multis inueniet fratres secundum fidem: sic et pariter omnes episcopos et presbyteros et filios omnes etiam filiorum habentes. Sunt autem et angeli fratres et sorores omnes: quod exhibuerunt se christo virgines castas tam iste que nunc habentur in terris: quod ille qui iam viuunt in celis. Agros autem et domos multiplices intellige in requie paradisi et ciuitate dei: super hoc autem omnia possidebit vitam eternam. **AVG.** xx. de ci. dei. Et etiam quod hoc dicit: Centuplum accipiet. expones quodammodo apostolus ait: quasi nihil habentes et omnia possidentes. Ceterum enim per ipsam vniuersitate ponunt aliqui. **HIE.** quod autem dicit: Et omnis qui reli. fra. congruit illi scilicet quod dixerat: Veni separare hominem a patre suo. Qui enim propter fidem christi ad predicationem euangelij omnes affectus preterierint atque diuitias et seculi voluptates: isti centuplum accipiet: et vitam eternam possidebit. **CHRY.** i. ho. Cum autem dicit: Qui reli. vxor. non habet autem vel simpliciter nuptie diuellant sed ut omnibus preferam fidei pietatem. Uide autem mihi per persecutionis ipsos occulte insinuare. quod enim multi futuri erant filios ad impietatem trahentes: cum habet acciderit: neque per prebuit neque per viris habeant. **RABA.** Vnde quod multi virtutum studia non eadem quod incipiunt intentione pietatis consummat: sed vel tepescunt vel accelerare labunt. Siquis: Multi autem erunt primi non. et non. primi. **ORI.** Per hoc exhortat eos qui nuper accedunt ad verbum diuini: ut festinent ad perfectionem ascendere per multis qui vident se in fide. Potest etiam hic sensus destruere eos qui gloriantur eo quod christianis parentibus sunt enutriti in ipsa christianitate: neque pusillam mercedem fiat quod christianitatis dogmata nouissime receperint. Habet etiam alium intellectum ut sint primi israelite qui facti sunt nouissimi propter infidelitatem: gentes autem nouissimi primi. Certe autem dicit: Multi. non enim omnes primi erunt nouissimi: nec omnes nouissimi primi. Adhuc autem multi hominum qui natura nouissimi sunt efficiuntur per vitam angelicam quibusdam angelis superiores: et quidam angeli qui fuerunt primi facti sunt nouissimi propter culpam. **REMI.** Potest etiam specialiter referri ad trinitatem diuinam quod primus videbat legis precepta implendo: sed quod terrenam substantiam prestat deo: nouissimus factus est. Sancti apostoli videbant sed relinquendo omnia per humilitatem gratiam facti sunt primi. Sunt etiam plurimi qui post studia bonorum operum a bonis operibus deficiunt: et cum fuerint primi: fiunt nouissimi.

Ca. XX.

Simile est regnum celorum homini patrifamilias qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. Conuentione autem facta cum operariis per denario diurno: misit eos in vineam suam. Et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro otiosos: et dixit illis: Ite et vos in vineam meam: et quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam et nonam horam: et fecit similitudinem. Circa vnde cinam vero exiit et inuenit alios stantes: et dicit illis: